

بررسی عملکرد سازمان ملل در بحران فلسطین با تأکید بر حادثه ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳

محسن سلیمانی^۱، فرزاد نویدی‌نیا^۲

چکیده

سازمان ملل متحد به عنوان یک سازمان تخصصی بین‌المللی، به منظور گسترش صلح و امنیت جهانی تاسیس شده است. بر اساس اساسنامه این سازمان دستیابی به صلح جهانی از طریق ابزارهایی مانند: حل مناقشات مرزی منطقه‌ای و جهانی، بهبود روابط بین دولت‌ها، گسترش احترام به حقوق انسان‌ها و رفع تبعیض و ظلم قابل دستیابی خواهد بود. نتایج عملی نشان می‌دهد که تاکنون این اهداف بصورت رضایت‌بخش در سطح بین‌المللی حاصل نشده است. سوال اصلی تحقیق به این صورت است که؛ چرا سازمان ملل متحد در ایجاد صلح بین فلسطین و اسرائیل پس از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ موفق نبوده است؟ روش تحقیق در این مقاله از طریق روش مطالعه اسناد و کتابخانه‌ای بوده و پس از مطالعه اساسنامه و عملکرد واقعی سازمان ملل متحد، از طریق روش استقرایی به تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد که شیوه سیاست‌گذاری و کاستی‌ها در منشور سازمان ملل متحد و شورای امنیت باعث شده تا طرح‌های پیشنهادی برای گسترش صلح بین‌المللی ماهیتی توصیه‌ای داشته باشند و نبود ضمانت اجرایی مانعی برای تحقق کامل هدف اصلی این سازمان است. همچنین امتیاز ویژه «حق و تو» ابزاری کارآمد در اختیار اعضای دائم شورای امنیت و یکسان نبودن قدرت اجرایی سایر اعضاء باعث شده تا شورای امنیت سازمان ملل تنها به توصیه‌هایی مبنی بر دعوت به صلح و آرامش به طرفین درگیر در جنگ اسرائیل و فلسطین بسنده کند و روند ایجاد صلح در غزه پس از ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ موفقیت آمیز نباشد.

واژگان کلیدی: نوار غزه، اسرائیل، سازمان ملل متحد، ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳

۱- دانشجوی دکتری تخصصی روابط بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، ایران.

MOHSENSOLIMANI62@GMAIL.COM

۲- استادیار و عضو هیات علمی گروه علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اندیمشک، ایران. (نویسنده مسئول)

FARZAD.NAVID@GMAIL.COM

مقدمه

سازمان ملل متحد به عنوان یک سازمان بین‌المللی در سال ۱۹۴۵ و با هدف گسترش صلح جهانی بین تمامی کشورهای جهان تاسیس شد. ساختار این سازمان به گونه‌ای طراحی شده است که تمام ملل می‌توانند در یک نقطه جمع شده و در مورد راه‌حل‌هایی مشترک در جهت ارتقاء نفع بشریت با همدیگر مشورت کنند.

از جمله بزرگترین و طولانی‌ترین چالش‌های سازمان ملل متحد و بخصوص شورای امنیت در قرن حاضر، مسئله فلسطین بوده است. علیرغم تلاش‌های فراوان، تاکنون سازمان ملل و شورای امنیت در برقراری راهکاری جامع برای حل بحران بین دو ملت فلسطین و اسرائیل ناتوان بوده‌اند. منازعه فلسطین و اسرائیل مسئله پیچیده‌ای است، اما در کانون این درگیری، دو گروه از مردم هستند که با تمام وجود می‌خواهند در این کشور زندگی کنند و آنجا را موطن اجدادی خود می‌دانند و حاضر نیستند آن را با دیگری قسمت کنند یا شریک شوند (تمرابی. اور: ۲۰۲۰: ۱۱).

(Tamra B. Aur:2020:11).

حمله حماس به اسرائیل در ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ و شدت پاسخ اسرائیل باعث سطح نگران‌کننده‌ای از تلفات غیرنظامیان در غزه به ویژه کودکان و زنان و تخریب گسترده زیرساخت‌ها و فاجعه انسانی شد که مردم را به سمت مرزها سوق داد. بحران حقوق بشری، کشتار و قحطی به گونه‌ای بود که سراسر جهان را خشمگین نمود. حال این ابهام مطرح است که: علیرغم موجود بودن اسناد کافی مبنی بر اثبات نادیده گرفتن حقوق بشر و اصول معین سازمان ملل متحد توسط اسرائیل، دنیا شاهد ناتوانی شورای امنیت در رفع تنش فراگیر بین دو ملت بوده و بخصوص در مسئله غزه، سازمان ملل تا حد زیادی ناکارآمد بوده است.

سوال اساسی که در این تحقیق مطرح شده است این است: آیا سازمان ملل متحد در وظیفه خود مبنی بر برقراری صلح بین دو کشور بخصوص پس از بحران ۱۷ اکتبر موفق بوده است یا خیر؟ و اگر پاسخ منفی است علت آن چه بوده است؟

در این تحقیق به تحلیل بحران فلسطین و اسرائیل به عنوان یکی از طولانی‌ترین بحرانهای

بین‌المللی که تمامی ابعاد حقوق بشری را در بر می‌گیرد پرداخته و در پی رفع این ابهام در عملکرد سازمان ملل و شورای امنیت هستیم.

بر این اساس نخست، مجموعه قواعد و دستورالعمل‌های منشور ملل متحد در زمینه صلح و امنیت را بررسی خواهیم نمود و سپس پیامدها و علت عدم حل بحران بخصوص پس از حمله ۷ اکتبر گروه حماس به اسرائیل را در قالب نظریه واقع‌گرایی بررسی خواهیم نمود. شیوه گردآوری اطلاعات در این مقاله به روش مطالعه اسناد و کتابخانه‌ای بوده و سایر اطلاعات از طریق منابع موجود در اینترنت تهیه شده است روش پژوهش در این مقاله نیز به صورت توصیفی - تحلیلی است.

پیشینه تحقیق

تاکنون در پژوهش‌های فراوانی به موضوع عدم وجود عدالت در تصمیمات شورای امنیت، نبود ضمانت اجرایی برای مصوبات، اثرگذاری حق و توازن سوی قدرت‌های بزرگ در موضوعات اساسی و مربوط به بحران فلسطین پرداخته شده است. در ادامه به برخی از آنها خواهیم پرداخت: حسین شیخ شوهاق (S.S.Hossain, 2023)، در مقاله خود وضعیت دنیای کنونی را بحرانی می‌داند در حالیکه علیرغم تلاش‌های سازمان ملل متحد اثربخشی لازم را نداشته است. همچنین عنوان می‌کند که اگر دنیا با وضعیت فعلی و همراه با بحران معاصر از جمله مناقشه روسیه و اوکراین، چین و تایوان با سرعت کنونی ادامه داشته باشد، بزودی جهان را با جنگ جهانی سوم روبرو می‌بینیم. بر اساس یافته‌های مقاله بزرگمهری و ملکوتیشورای حقوق بشر همواره تلاش کرده است مواضع صریحی در مورد اقدامات جنایتکارانه و ضد حقوق بشری اسرائیل اتخاذ کند و وظیفه قانونی خود را بدون ملاحظات سیاسی و فشار قدرت‌ها و لابی حامی اسرائیل، به انجام رسانده است (بزرگمهری و ملکوتی: ۱۳۹۵) (Borzogmehri and Malkooti, 2016). با وجود این، به علت سیاست‌زدگی شورای امنیت سازمان ملل متحد، اقدامات و فعالیت‌های این شورا، تأثیر چندانی بر رفتارهای ضد حقوق بشری رژیم اسرائیل نداشته است. (Sadeghi, 2024)، ضمن رد عملیات گروه حماس، پاسخ اسرائیل را بسیار ویرانگر، گسترده و بی‌سابقه ارزیابی نموده بطوری

که نمی‌توان آن را مصداق دفاع مشروع دانست. رستم علی اکبری در مقاله خود، به بررسی علل ناکارآمدی تصمیمات شورای امنیت سازمان ملل پرداخته و این‌گونه عنوان کرده است: از مهمترین علل ناکارآمدی شورای امنیت در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ضعف در مکانیسم‌های نظارت بر تصمیمات شورای امنیت توسط سازمان ملل متحد، یک‌جانبه‌گرایی شورای امنیت و سیاسی‌کاری این نهاد (استفاده از حق وتو) می‌باشد (علی اکبری: ۱۳۹۸) (Singhal: 2024) در مقاله خود عنوان نموده که علیرغم ابلاغ قطعنامه‌های مکرر از سوی سازمان ملل به اسرائیل، از سوی این کشور نادیده گرفته شده است. از نظر ایشان «اکنون زمانی فرا رسیده است که سازمان ملل باید یا منشور را حفظ کند و از ابزارهای قهری استفاده کند یا تسلیم شود، یا به قاعده زور تن دهد. حسینی اکبرنژاد (Hosseini Akbarnejad, 2023)، به ماهیت عملیات طوفان‌الاقصی و جنایات جنگی اسرائیل پس از ۱۷ اکتبر پرداخته و تحلیل اوضاع وخیم حقوق بشری را سندی بر این جنایات عنوان کرده است. از نظر ایشان لازم است سازمان‌های بین‌المللی با استفاده از ظرفیت خود این نسل‌کشی را بی‌پاسخ نگذارند.

در این تحقیق بصورت خاص بر نقطه اوج بحران بین اسرائیل و فلسطین پس از حمله ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ گروه حماس به اسرائیل پرداخته خواهد شد. بحران حقوق بشری در نبود صلح در نوار غزه و عدم کارایی شورای امنیت در این برهه خاص به عنوان خلاء تحقیقی شناسایی شده و به آن پرداخته خواهد شد.

چارچوب نظری

نظریه سیاست قدرت (واقع‌گرای)

این مقاله از نظریه سیاست قدرت برای تبیین و تحلیل اهمیت قدرت در نظام بین‌الملل و چگونگی تلاش دولت‌ها برای کسب آن استفاده می‌کند. قطعنامه‌های پیشنهادی سازمان ملل برگرفته از مکتب فکری واقع‌گرایی است. در حالی که هیچ راه حل یکسانی برای همه کشورها وجود ندارد (Zarka Khan: 2023).

واقع‌گرایان اعتقاد دارند که صلح و نظم در نظام بین‌الملل از طریق توازن قوا حاصل می‌شود.

آنها معتقدند که وجود حقوق بین الملل یا اخلاق گرایی بین المللی یا فرآیند سازمان بین المللی حفظ نظم و صلح بین المللی را توضیح نمی دهد (Fiemotongha: 2021: 320).

دیدگاه‌های واقع‌گرایانه سازمان‌های بین‌المللی را بخشی از روابط نهادینه شده بین «دولت‌ها» می‌داند. اکثر محققین با آلن جیمز موافق هستند که واقع‌گرایی مکتبی است که اعضای آن مفروضات مشترکی در مورد اولویت دولت‌ها به عنوان بازیگران بین‌المللی و جدایی سیاست داخلی و بین‌المللی دارند. آن‌ها سیاست خارجی را در قالب (آنارشی) و مبارزه همه‌جانبه برای قدرت و امنیت توصیف می‌کنند (Griffiths: 1992: 217). از طرف دیگر چشم‌انداز رویکرد واقع‌گرایی به نظام بین‌الملل به عنوان ساختاری آنارشیک است که فاقد اقتداری مافوق سایر واحدها جهت برطرف کردن معضلات بین‌المللی است. در این ساختار دولت‌ها همواره در معرض خطر بوده و لازم است آمادگی مقابله با تهدیدات را داشته باشند.

در ساختار فعلی بین‌الملل سازمان‌های بین‌المللی جایگاه ثانویه‌ای در مناسبات جهان دارند. به بیان دیگر، می‌توان نتیجه گرفت که در این شرایط واقع‌گرایان جایگاه خاصی برای پرداختن به سازمان‌های بین‌المللی در نظر نمی‌گیرند (Archer: 1992: 78).

بر این اساس همکاری با سایر دولت‌ها را یک متغیر وابسته از متغیر مستقل «قدرت ملی» عنوان می‌کنند. واضح است که تشکیل یک سازمان یا ائتلاف بین‌المللی به معنای همکاری بین دولت‌ها، تنها در شرایطی ممکن خواهد بود که تامین‌کننده و تضمین‌کننده قدرت و امنیت کشورها باشد. با استفاده از سازمان‌های بین‌المللی مؤثر شاهد تغییر موازنه فعالیت‌های سیاسی از دولت مستقل به تعدادی نهاد‌های جهانی (اما به شدت سیاسی) خواهیم بود (Archer: 2001: 30).

بنابراین، واقع‌گرایان نسبت به عملیات حفظ صلح بدبین بوده و معتقدند نهادها نه تنها علتی مهم در راستای صلح نیستند، بلکه نفوذی حداقل بر رفتار دولت‌ها دارند (Morgan: 1999: 52). در واقع ماهیت وجودی سازمان‌های بین‌المللی الزاماً برطرف‌کننده نظر اعضای سازمان است. ادوارد هالت کار، در کتاب «بحران ۲۰ ساله، ۱۹۱۹-۱۹۳۹»^۱ اخلاقیات را نیز بسیار بی‌اهمیت دانسته و

۱. The Twenty Years' Crisis, 1919-1939 .۱

نقش چندانی برای این متغیر در نظام بین الملل قائل نیست از نظر او نظام بین الملل بر اساس مفاهیم قدرت و واقعیت‌های ناشی از آن شکل گرفته است. (Carr: 1939: 168)

یافته‌ها طی مطالعات انجام شده توسط میردال نشان می‌دهد که سازمان‌های دولتی بین‌المللی اساساً به عنوان ابزار انتخابی برای دستیابی به اهداف سیاست خارجی استفاده می‌شوند (McCormick & Kihl: 1979: 502).

مورگنتا معتقد است که حاکمیت همواره فراتر از رشد حقوق و نهادهای بین‌المللی در اختیار دولت‌ها باقی می‌ماند. از نظر مورگنتا «سازمان ملل متحد بر اساس مفروضات سیاسی اشتباه ایجاد شده است». فرض اشتباه این است که بخشی از قدرت‌های بزرگ به شکل موثری با همه تهدیدات صلح و امنیت بین‌المللی در ارتباط هستند و این تهدیدات صرفاً از رقابت‌های بزرگ نشات می‌گیرد (Lawson: 2015: 52).

واقع‌گرایان اعتقاد دارند که با توسعه نهادهای بین‌المللی و همکاری‌های اقتصادی می‌توان آناژشی را در سطح بین‌الملل تخفیف داد. اما نقد اساسی والتز بر سازمان‌های بین‌المللی (علیرغم تاکید لیبرال‌ها بر آنها) با توضیح عملکرد ناتو در دوران پسا جنگ سرد و استفاده ابزاری ایالات متحده از آن جهت حفظ منافع مطرح شده است (Waltz: 2000: 20).

اکثر واقع‌گرایان اثرگذاری نهادهای بین‌المللی را ناچیز می‌شمارند. نهادها و هنجارهای بین‌المللی در بهترین حالت «متغیر میانجی» هستند که تنها می‌توانند در حوزه‌های موضوعی کم‌اهمیتی که فاصله زیادی با کشمکش بر سر قدرت دارند، تاثیرات مستقلی داشته باشند. این تعریف نهادها را تا حد زیادی قابل تقلیل به منافع اقویا قلمداد می‌کند (Burchill: 2005: 76). معمولاً نقض حقوق بین‌الملل می‌تواند هزینه‌هایی را برای دولت‌ها به بار آورد گرچه این هزینه‌ها آنقدر بزرگ نیستند که تاثیر بازدارنده داشته باشد. به بیان جک دانلی، واقع‌گرایان با حسن نیت تاکید می‌کنند که یک دولت به ویژه یک دولت قدرتمند که مصمم است هنجارهای اخلاقی را نقض کند (Burchill: 2005: 80).

حمله ۱۷ اکتبر گروه حماس به اسرائیل

جزئیات حادثه ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳

در اوایل اکتبر ۲۰۲۳، جنگ بین اسرائیل و گروه حماس که از سال ۲۰۰۶ غزه را تحت کنترل دارد، در گرفت که مهم‌ترین تشدید درگیری اسرائیل و فلسطین در چند دهه اخیر است. یک روز پس از حمله ۱۷ اکتبر، کابینه اسرائیل رسماً علیه حماس اعلام جنگ کرد و به دنبال آن دستور وزیر دفاع به نیروهای دفاعی اسرائیل (IDF)^۱ مبنی بر «محاصره کامل» غزه صادر شد.

طی این تهاجم حدود ۱۲۰۰ نفر به طور مستقیم توسط اعضای گروه‌های مسلح مختلف فلسطینی یا در نتیجه پرتاب راکت و خمپاره از نوار غزه کشته شدند. دست کم ۲۵۲ نفر از جمله ۹۰ زن، ۳۶ کودک و افراد مسن و اعضای نیروهای امنیتی اسرائیل گروگان گرفته شدند و به غزه منتقل شدند. (United Nations: 20 September 2024).

از آن زمان به بعد، نیروهای اسرائیلی شهر غزه را محاصره کرده اند و راه آن را با جنوب غزه قطع کرده و حماس را تحت فشار قرار داده اند. بر اساس آمار وزارت بهداشت غزه، بیش از ۲۳۷۰۰ فلسطینی از جمله بیش از ۱۰۰۰۰ کودک کشته و نزدیک به ۶۰۰۰۰ زخمی شدند. ۱.۹ میلیون نفر یا جمعیتی معادل ۸۵ درصد از جمعیت غزه آواره شده اند (برخی بیش از یک بار). این درگیری همچنین جان ۱۵۲ پرسنل سازمان ملل را گرفت که بزرگترین تلفات جانی در تاریخ سازمان ملل متحد تا به امروز است (Semercioglu, 2024: 54).

آوارگی میلیون‌ها فلسطینی دیگر معضلی را برای مصر و اردن به وجود آورده است. آنها می‌ترسند که ساکنان غزه، که بسیاری از آنها قبلاً از جاهای دیگر در اسرائیل آواره شده بودند، پس از خروج اجازه بازگشت نخواهند داشت (singhal, 2024: 70). این حمله به اسرائیل، یک پاسخ نظامی شدید به نوار غزه را در پی داشته است. ابزارها و روش‌های جنگی اسرائیل، از جمله بمباران بی رویه، منجر به کشتار گسترده غیرنظامیان و تخریب گسترده زیرساخت‌های غیرنظامی

۱. Israel defence Force

شد و نگرانی‌های جدی در مورد نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه در مورد اصول اساسی تمایز ایجاد کرد (UN: A/79/363)^۱.

بر اساس گزارش هیات نظارت سازمان ملل متحد، بحران حقوق بشر دوستانه در غزه به سطوح بی سابقه ای رسید. ابزارها و روش‌های جنگ اسرائیل، از جمله بمباران بی رویه آن، منجر به کشتار گسترده غیرنظامیان و تخریب گسترده زیرساخت‌های غیرنظامی شد، و نگرانی‌های شدیدی را در مورد نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه در مورد اصول، تناسب و اقدامات احتیاطی در حمله نظامی را در پی داشته است (Nada Al Nashif, 2024).

این اقدامات عملاً دسترسی به نورار غزه را غیر ممکن ساخته و نه تنها نیازهای بشردوستانه را تشدید کرد بلکه به شدت توانایی ارسال و تحویل کمک‌های بشردوستانه برای مردم غزه را به خطر انداخت (UN News: 1 April, 2024). این شرایط ناقض قواعد مصوب سازمان ملل در رابطه با حقوق بشر است. همانطور که کمیساریای عالی حقوق بشر در این رابطه اعلام کرد: «نقض آشکار حقوق بشردوستانه بین‌المللی، از جمله جنایات جنگی احتمالی، توسط همه طرف‌ها صورت گرفته است» (UN News: 28 February, 2024).

با تداوم خصومت‌ها، تعداد کشته‌ها و مجروحان بی سابقه همچنان افزایش یافت. بر اساس گزارش وزارت بهداشت غزه، بین ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ تا ۳۱ ژوئیه ۲۰۲۴، ۳۹۴۴۵ فلسطینی در غزه کشته و ۹۱۰۷۳ نفر زخمی شدند (United Nations: 31 July 2024). انتظار می‌رود این اعداد تکان دهنده رشد کنند، زیرا هنوز اجساد را که هنوز بازیابی نشده‌اند، در نظر نمی‌گیرند. در ۲ می ۲۰۲۴، سازمان ملل گزارش داد که بیم آن می‌رود ۱۰۰۰۰ نفر در زیر آوار در غزه مدفون شوند و هشدار داد که بازیابی اجساد ممکن است تا سه سال طول بکشد (UN News: 2 May 2024). به نقل از منابع رسمی، در اسرائیل حداقل ۱۱۶۲ نفر از جمله ۳۳ کودک در طول دوره گزارش کشته و حدود ۵۴۰۰ نفر از جمله اتباع خارجی زخمی شدند (UN: 31 July 2024).

۱. هفتاد و نهمین گزارش مجمع عمومی سازمان ملل در تاریخ ۲۰ سپتامبر ۲۰۲۴ به آدرس (UN.ORG).

بر اساس گزارش مجمع عمومی سازمان ملل متحد، «حملات ویرانگر به غیرنظامیان در پایان دوره تهیه گزارش با یک سری حملات مرگبار به مدارسی که به سرپناه تبدیل شده بودند، ادامه یافت. به گفته وزارت بهداشت غزه، بین ۱۲ تا ۱۹ ژوئیه، ۵۰۳ فلسطینی کشته شدند. تنها در ۱۳ و ۱۴ ژوئیه، در جریان سه حادثه تلفات جمعی در خان یونس، اردوگاه پناهندگان آش شاطی و یک مدرسه آنروا، بیش از ۱۲۴ کشته و صدها زخمی برجای گذاشت. حملات بیشتر در ۱۵ و ۱۶ ژوئیه به مدارس آنروا در اردوگاه الریمل و نصیرات و خیابانی در خان یونس کشتار ۵۹ فلسطینی و زخمی شدن حداقل ۷۶ نفر دیگر شده است» (UN: 20 September 2024).

طبق گزارش سازمان کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، هوش مصنوعی بکار گرفته شده به سربازان اجازه حملات را در عرض چند ثانیه می‌دهند، در حالی که ردیابی هدف‌ها و حملات شبانه به طور نامتعارفی باعث افزایش تلفات غیرنظامی می‌شود (OHCHR: 15 April 2024). همانطور که طی گزارش کمیساریای عالی حقوق بشر بیان شده است، «به نظر می‌رسد الزام به انتخاب ابزارها و روش‌های جنگی که از آسیب غیرنظامیان جلوگیری کرده یا حداقل آنها را تا حدی به حداقل برساند، در بمباران‌های اسرائیل به طور مداوم نقض شده است» (همان).

پیامدهای حقوق بشری حملات اسرائیل به غزه

مشاهده روند تحولات نشان می‌دهد که وضعیت حقوق بشر از سوی اسرائیل بشدت مورد بی‌توجهی قرار گرفته است. در ماه آوریل، هماهنگ کننده ویژه روند صلح خاورمیانه نگرانی شدید خود را در مورد افزایش سطح خشونت در کرانه باختری اشغالی ابراز کرد و تأکید کرد که «حملات به غیرنظامیان، از جمله خشونت شهرک نشینان، باید پایان یابد» (UN News, April 2024). در متن گزارش سازمان ملل از عدم پوشش رسانه‌ای شرایط حاکم اینگونه انتقاد شده است: «به ندرت پیش آمده است که یک درگیری، آزادی عقیده و بیان تا این حد گسترده و فراتر از مرزها به چالش کشیده شود» (UN, A/79/319).

دو ماه بعد کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد اعلام نمود که: «مردم کرانه باختری هر روز در معرض خونریزی بی سابقه هستند و افزود که از آغاز سال ۲۰۲۴ تقریباً ۲۰۰ فلسطینی توسط نیروهای امنیتی اسرائیل کشته شده‌اند. این در حالی است که در سالهای گذشته به ترتیب ۱۱۳ نفر و ۵۰ نفر در دوره‌های مشابه در سال ۲۰۲۳ و ۲۰۲۲ کشته شدند» (United Nations, 6 June 2024).

براساس گزارش دفتر کمیساریای عالی به مواردی مانند؛ گسترش شهرک‌سازی، بازداشت‌های دسته‌جمعی، دستگیری، شکنجه و بدرفتاری، محدودیت در رفت‌وآمد، افزایش حملات شهرک نشینان و جابجایی گروهی، استفاده بیش از حد از زور توسط نیروهای امنیتی اسرائیل، تحریم اقتصادی از طریق سیاست‌های محدود کننده، آسیب رساندن به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فلسطینیان اشاره صریح شده است (OHCHR, 27 December 2023).

بر اساس گزارش صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف)^۱، به طور متوسط هر دو روز یک کودک فلسطینی در اثر خشونت‌های ناشی از درگیری کشته می‌شود. در مجموع، ۱۴۳ کودک فلسطینی از ۱۷ اکتبر تاکنون کشته شده‌اند که در مقایسه با ۹ ماه گذشته، نزدیک به ۲۵۰ درصد افزایش داشته است. علاوه بر این، بیش از ۴۴۰ کودک فلسطینی با گلوله‌های جنگی معرّوح شده‌اند. دو کودک اسرائیلی نیز در کرانه باختری اشغالی در خشونت‌های مربوط به درگیری در همان دوره کشته شدند (UNICEF: 22 July 2024).

تا ۲۹ ژوئیه، ۵۶۹ فلسطینی از ۱۷ اکتبر در کرانه باختری اشغالی، از جمله قدس شرقی، کشته شدند که ۵۵۴ نفر توسط نیروهای اسرائیلی کشته شدند «از جمله دو نفر که بر اثر جراحات وارده قبل از ۱۷ اکتبر جان باختند» (United Nations: 31 July 2024). کمیته مذکور در گزارش بر سایر مخاطرات حقوق بشری مانند تحریم غذایی، تخریب و آلودگی محیط زیست، عدم دسترسی ساکنان فلسطین به امکانات اولیه بهداشتی، شکنجه و اعمال غیر انسانی و جنسیتی با زنان و مردان نیز اشاره شده است (United Nations: A/79/363).

۱. United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF).

موضع سازمان ملل متحد پس از ۷ اکتبر

در پی بروز بحران در فلسطین، کشور آفریقای جنوبی مطابق با مواد (۱) ۳۶ و ۴۰ اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری و ماده ۳۸ آیین نامه دادگاه دادخواستی برای شروع رسیدگی علیه اسرائیل ارائه داد. این دادخواست بر اساس کنوانسیون^۱ جهت پیشگیری و مجازات نسل‌کشی تنظیم شده است.^۲ در این دادخواست عنوان شده است که «این اقدامات اسرائیل ماهیت نسل‌کشی دارد زیرا هدف آنها نابودی بخش عمده‌ای از گروه ملی نژادی و قومی فلسطین در نوار غزه است». بر اساس این دادخواست، زمینه آپارتاید، اخراج، پاکسازی قومی، اشغال، تبعیض و انکار مداوم حق مردم فلسطین توسط اسرائیل به ویژه پس از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ صورت گرفته و اسرائیل نتوانسته از نسل‌کشی جلوگیری کند.

از سویی دبیرکل سازمان ملل متحد آنتونیو گوترش اوضاع را بسیار وخیم ارزیابی نمود و عنوان نمود: «کمیته ویژه به شدت نگران است که غزه برای فلسطینیان غیرقابل زندگی شده است و هشدارهای مکرر دبیرکل را تکرار کرده است که هیچ چیز نمی‌تواند مجازات دسته جمعی مردم فلسطین را توجیه کند و زمان آتش بس فوری بشردوستانه و دسترسی بلامانع به کمک‌های بشردوستانه در سراسر غزه فرا رسیده است» (António Guterres, 2024).

کمیته ویژه خاطر نشان می‌کند که اسرائیل هنوز به این فراخوان که در قطعنامه ۲۷۳۵ (۲۰۲۴)، شورای امنیت تکرار شده یا با سه دستور الزام‌آور دیوان بین‌المللی دادگستری تبعیت نکرده است (UN News: 10 June 2024). در پرتو آن نقض‌های مداوم قطعنامه‌ها، کمیته ویژه با نظر دبیرکل هم نظر است که بحران انسانی به «لکه‌ای اخلاقی»^۳ برای همه ما تبدیل شده است.

۱. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (CPPCG), 1948.

۲. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide , 12/29/2023 in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)

۳. moral stain

در ۱ آوریل، مجلس کِنِسْت^۱ لایحه‌ای را تصویب کرد که اجازه می‌دهد تا به طور موقت برنامه‌های تلویزیونی خارجی را که به نظر می‌رسد به دولت آسیب می‌رسانند، بسته شوند (Knesset Library, 2024). در زمینه نقض آشکار حقوق بشر توسط اسرائیل، دیوان بین‌المللی دادگستری^۲ در نظر مشورتی خود در ۱۹ ژوئیه ۲۰۲۴ اعلام کرد که «سیاست‌های گسترش شهرک‌سازی اسرائیل نقض قوانین بین‌المللی و نقض آشکار تعهدات بین‌المللی است» (I.C.J. Reports, 2024). گزارشات سازمان ملل به وضوح نشان می‌دهد که غیرنظامیان به طور دسته جمعی و به طور نامتناسب در غزه کشته شده‌اند، در حالی که در کرانه باختری پرسنل نظامی و امنیتی همچنان به نقض حقوق بشر و قوانین بشردوستانه بدون مجازات ادامه داده‌اند (United Nations, 2024). تعهدات ایجاد شده بر اساس قوانین بین‌المللی برای محدود کردن جنگ و وحشیانه و حمایت از حقوق بشر، از جمله حق تعیین سرنوشت، با نقض از سوی اسرائیل مواجه شده و به وضوح گویای این واقعیت است که سایر کشورها تمایلی به پاسخگویی اسرائیل ندارند.

جلسات و مصوبات سازمان ملل متحد پس از ۱۷ اکتبر

از زمان حمله حماس به اسرائیل در تاریخ ۷ اکتبر ۲۰۲۳، در کمتر از یک سال، ایالات متحده آمریکا پنج بار از "تو" برای محافظت از "اسرائیل"، از جمله سه بار در برابر پیش‌نویس قطعنامه‌هایی که خواستار آتش بس بودند، یک بار علیه اصلاحیه شفاهی روسیه در یکی از قطعنامه‌ها قبل از تصویب آن و پنجمین بار علیه عضویت کامل فلسطین در سازمان ملل متحد استفاده کرده است.

در ۱۸ اکتبر ۲۰۲۳، شورای امنیت دو جلسه دیگر برگزار کرد که در جلسه اول به وضعیت انسانی و میدانی پرداخته شد، با آنکه در جلسه دوم به پیش‌نویس قطعنامه برزیل رای داده شد اما ایالات متحده در اولین "تو" خود از هفتم اکتبر به این طرف استفاده نمود و آن را خنثی کرد. در ۱۵ نوامبر ۲۰۲۳، شورای امنیت توانست برای اولین بار اولین قطعنامه ۲۷۱۲ (۲۰۲۳) را در

۱. Knesset (Israel's parliament)

۲. International Court of Justice

مورد غزه با اکثریت ۱۲ رای تصویب کند که روسیه، بریتانیا و ایالات متحده از رای دادن خودداری کردند. یکی از مهم‌ترین مفاد این قطعنامه آتش‌بس فوری و ایجاد کریدورهای بشردوستانه برای دوره‌های طولانی در سراسر نوار غزه و به تعداد کافی بود که اسرائیل به هیچ وجه به آن پایبند نبوده و همچنان به جنایات و نقض حقوق بشر و قوانین بین‌المللی ادامه داد (S/RES/2712 (2023)).^۱

در هشتم دسامبر ۲۰۲۳، شورای امنیت دو جلسه برگزار کرد. اولین آن دبیرکل سازمان ملل متحد، آنتونیو گوترش با مداخله خود گفت: «بر اساس سند (S/962/2023) با استناد به ماده ۹۹ منشور سازمان ملل متحد، خطر بزرگ فروپاشی کامل سیستم حمایت بشردوستانه در غزه وجود دارد که منجر به فروپاشی کامل نظم عمومی و افزایش فشار به سمت مهاجرت دسته جمعی خواهد شد و نگران است که عواقب این فروپاشی کل منطقه را در بر بگیرد» (United Nations, 8 December 2023).^۲

همچنین در همان روز و در جلسه‌ای دیگر، ایالات متحده از دومین وتوی خود علیه پیش‌نویس قطعنامه اماراتی که خواستار آتش‌بس فوری به دلایل بشردوستانه در نوار غزه بود، استفاده کرد و تصویب آن را ناکام گذاشت (United Nations: 8 December 2023).

شورای امنیت در ۲۲ دسامبر ۲۰۲۳ نیز توانست دومین قطعنامه را به شماره ی ۲۷۲۰ (۲۰۲۳) جهت تعیین "هماهنگ کننده ارشد امور بشردوستانه و بازسازی در نوار غزه" بود تصویب کند که ایالات متحده آن را وتو کرد (S/RES/2720 (2023)).^۳ در ۲۵ مارس نیز شورای امنیت سومین قطعنامه را به شماره ۲۷۲۸ (۲۰۲۴) را با اکثریت ۱۴ رای تصویب کرد که به "آتش‌بس دائمی و پایدار" می‌انجامید (S/RES/2728 (2024)).^۴ اما سفیر آمریکا در آن زمان و پس از رأی‌گیری در اقدامی نادر این قطعنامه را "غیرالزام‌آور" توصیف کرد.

۱. United Nations, Security Council, Resolution 2712 (2023).

۲. United Nations, International Court of Justice, SC/15519, December 2023.

۳. United Nations, Security Council, Resolution 2720 (2023).

۴. United Nations, Security Council, Resolution 2728 (2024).

سرانجام شورای امنیت در ۱۰ ژوئن گذشته یعنی در خرداد ماه سال جاری قطعنامه ۲۷۳۵ (۲۰۲۴) را با اکثریت ۱۴ رای و امتناع روسیه از رای دادن به آن تصویب کرد. قطعنامه دارای ۳ مرحله بود: آتش بس، پایان خصومت بین دو طرف و شروع بازسازی غزه (S/RES/2735 (2024)).^۱ از آن تاکنون، هیچکدام از مراحل فوق اجرا نشده و بسیاری از کشورها از این واقعیت انتقاد کرده اند که شورا از آنان می خواهد به پیشنهادی که جزئیات آن هنوز بررسی نشده، رأی دهند و "اسرائیل" هم بارها اعلام کرده که به آن متعهد نیست و نخواهد بود.

اثرگذاری قدرت های بزرگ بر عملکرد سازمان ملل متحد

در شورای امنیت قاعده «بازی با حاصل جمع صفر» حاکم است به این معنا که تصمیمات نباید بر علیه منافع دولت خاص باشد زیرا و تو شده و از چرخه اجرایی خارج خواهد شد. به بیان پتروس غالی دبیر کل سابق سازمان ملل «سازمان ملل متحد، در حالی که به لحاظ عدم کارآیی، آماج انتقاد قرار گرفته است، از «اعتبار بیش از حد» نیز رنج می برد. اعتباری که سبب شده است اغلب از آن در خواست انجام ماموریت هایی شود در صورتی که همیشه ابزار لازم (مالی - انسانی و حقوقی) برای انجام این ماموریت ها در اختیارش قرار ندارند.» (Marc Sorrell, 1998).

در رابطه با سازمان های بین المللی سه عنصر پراهمیت مطرح است: منافع دولت ها، ضرورت اتحاد و همکاری اعضا و در نهایت نقش سازمان بین المللی به عنوان یک نهاد «مستقل» است. کارل دوپچ معتقد است که تنها در این صورت است که سازمان می تواند به عنوان یک موجودیت مستقل از فشارهای خارجی عمل کند. عبارت «مستقل» بکار گرفته شده توسط کارل دوپچ به معنای «خودمختاری کامل» است. سازمان های بین المللی بر اساس این تعریف دارای یک ساز و کار تصمیم گیری پایدار و منسجم در محدوده اختیار خود هستند (Deutsch: 1966: 7). همه دولت ها دارای رأی مساوی در مجمع عمومی هستند و هر کشوری یک رأی دارد. اما قدرت واقعی جای دیگری است. شورای امنیت ۱۵ عضوی تا حد زیادی قدرتمندترین بازوی سازمان ملل است (Fiemotongha, 2021: 317).

۱. United Nations, Security Council, Resolution 2735 (2024).

دیگر نهادی که اقدام مستقل از اراده قدرت‌های بزرگ را انجام می‌دهد، دبیرخانه سازمان است. انتخاب دبیر کل سازمان ملل با اجماع مجمع عمومی و موافقت ۵ کشور دارای حق وتو صورت می‌گیرد اما فشارها از سوی تک تک اعضا یا شورای امنیت ممکن است باعث خودداری از انتصاب مجدد دبیر کل توسط اعضای شورا شود. مواردی مانند، کنترل و اعمال فشار بر هر دبیر کل، ممانعت از انتصاب مجدد او به سمت دبیر کلی سازمان است.

پطرس غالی در سال ۱۹۹۵ زمانی که گزارش تکان دهنده کشتار کودکان قانا توسط هواپیماهای رژیم صهیونیستی را دریافت کرد، بشدت تحت تاثیر قرار گرفت. اما قبل از انتشار این گزارش، از سوی مادلین آلبرایت وزیر خارجه آمریکا در دوران بیل کلینتون تهدید به عزل شد.^۱ در نهایت همین شیوه عمل بود که به قیمت از دست دادن مقامش تمام شد و ایالات متحده با انتخاب مجدد او مخالفت نمود (مارک سورل: ۱۳۷۷) (Mark Sorel: 2017).

این گفته‌ها نشان می‌دهد که مقام دبیر کل سازمان ملل نیز باید همواره منافع قدرت‌های بزرگ را در نظر بگیرد. به گفته داگ هامرشولد^۲، «دبیر کل تنها به فعالیتی رضایت می‌دهد که دولت‌های عضو سازمان ملل مایلند به دفتر او بدهند» (Cordier & Foote, 1972: 285).

در مجموع می‌توان گفت به خصوص در رابطه با مسائل مربوط به صلح امنیت بین‌المللی همواره روابط متقابل ظریفی بین اعضای شورای امنیت و دبیر کل سازمان ملل وجود داشته است (Morphet: 1991: 356). ولفرز ادعا می‌کند که «ظرفیت بازیگری» یک نهاد بین‌المللی به قطعنامه‌ها، توصیه‌ها یا دستورات صادره از ارگان‌های آن بستگی دارد، که برخی یا همه دولت‌های عضو را وادار می‌کند که متفاوت از روشی که در غیر این صورت عمل می‌کنند عمل کنند (Wolfers: 1962: 22). به بیان دیگر، یک سازمان بین‌المللی، زمانی به وضوح یک بازیگر مستقل است که به طور مشخص یک موجودیت متمایز از کشورهای عضو باشد (Claude: 1971: 13).

ساختار شورای امنیت به گونه‌ای است که به اعضای دائمی اختیارات بیشتری برای

۱ ابعاد پشت‌پرده و سازوکار فعالیت لابی‌های صهیونیستی در جهان، به آدرس: <https://tn.ai/۱۰۹۰۱۳۵>

۲ Hammarskjold

تصمیم‌گیری در مورد مسائل را در جهت تسلط بر نظام جهانی را می‌دهد. این هدف اعضای دائمی به ظرافت در مواد ۱۰۸ و ۱۰۹ منشور ملل متحد پیش بینی شده است که به اعضای دائمی این حق را می‌دهد که از هر گونه تلاش برای حذف حق و تو خود، با اصلاح قانون اساسی جلوگیری کنند. اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد تا حدودی هزینه بالاتری برای حفظ صلح می‌پردازند، این را می‌توان به عنوان مسئولیت بیشتر و امتیازات بیشتر تعبیر کرد که به عنوان ضربه ای بر وضعیت برابری حاکمیتی کشورهای عضو تعبیر شود (Christopher, 2021: 320). به عنوان یک توضیح تکمیلی می‌توان گفت، حق و تو امتیازی عادلانه نیست و حاکمیت‌ها را برابر در نظر نگرفته است. اما این امتیاز به قدرت‌های بزرگ حاضر در شورای امنیت، صلح نسبی را با لحاظ شرط لازم یعنی تضمین منافع آنها، در مصوبات، تضمین می‌کند.

عدم موفقیت سازمان ملل متحد در ایجاد صلح بین اسرائیل و فلسطین

طبق گزارشات کارشناسان سازمان ملل متحد، نسل‌کشی و تضييع حقوق بشر طی حملات پس از ۱۷ اکتبر اسرائیل به سرزمین غزه را به رسمیت شناخته شده است. لوئیز پائولو روانت - معتقد است بر اساس اسناد سازمان ملل متحد، در مورد درگیری مسلحانه که ماهیت بین‌المللی ندارد و در قلمرو یکی از طرف‌های جنگ رخ می‌دهد، هر یک از طرف‌های درگیر موظفند حداقل مقررات را اعمال کنند (Rouanet:2024: 695).

اگر اسرائیل در درگیری کنونی فقط اهداف نظامی یا شبه نظامی را هدف قرار می‌دهد دفاع مشروع خواهد بود اما نیروهای حماس و دیگر گروه‌های درگیر جنگ با اسرائیل در میان مردم غیرنظامی پنهان شده‌اند. ارتش اسرائیل با هدف قرار دادن این مکان‌ها، لزوماً به افراد غیرنظامی ضربه می‌زند و این برخلاف «قواعد درگیری» علنی ارتش ایالات متحده است (Ford: 2018).
گره خوردن حق و تو با اهداف و منافع اعضای دائم شورای امنیت، تناسب بین تکلیف شورای امنیت در حفظ صلح و رعایت حقوق بشر را بر هم می‌زند (Fassbender: 1998: 316).
در واقع یکی دیگر از دلایل اصلی حل نشدن اختلاف بین دولت‌ها، نقش کشورهای قدرتمند در مجمع سازمان ملل و منافع ناشی از عدم حل و فصل اختلافات است (Singhal: 2024: 71).

اهمیت حق و تو طی سال‌ها به خوبی مشخص شده است. به طور مثال طی سال‌های ۱۹۴۶ تا ۲۰۰۷ اعضای شورای امنیت ۳۸۴ مورد از حق و توی خود استفاده کردند. در این میان ایالات متحده با تعداد ۸۲ مورد استفاده از حق و تو و اغلب در حمایت از اسرائیل طی این سال‌ها در صدر قرار دارد. در این باره همین بس که فقط ایالات متحده آمریکا بیش از پنجاه پیش نویس قطعنامه مربوط به مناقشه فلسطین را و تو کرده است (Dulah & Shafee, 2016, 118).

مطالعه و بررسی شرایط غزه بعد از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ بخوبی نشان می‌دهد که حتی اگر ضرورت اقدام بر علیه یک طرف متخاصم وجود داشته باشد، «حق و تو» می‌تواند از اقدامات مغایر با حقوق بین‌الملل آن دولت حمایت کند. در طول دوران حیات شورای امنیت، امتیاز استفاده از حق و تو، استقلال سازمان ملل را به شدت محدود کرده است. سازمان ملل متحد طی ده سال اول فعالیت خود به عنوان ابزاری برای دیپلماسی ایالات متحده آمریکا شناخته می‌شود (Claud: 1964: 145). بصورت مرحله‌ای:

نخست، اگر قطعنامه ای در شورای امنیت بصورت کامل منافع اسرائیل و حامی اصلی این کشور در شورای امنیت (ایالات متحده) را در نظر نگیرد، در شروع کار بصورت پیش نویس قطعنامه و یا در مرحله رای گیری نهایی در شورای امنیت از سوی ایالات متحده «و تو» خواهد شد. دوم، بخوبی نشان داده شد که اگر دبیر کل سازمان ملل متحد به عنوان مقام عالی اجرایی برخلاف قدرت‌های حاضر در شورای امنیت اعلام نظر کند، برای او بسیار پر هزینه خواهد بود. و سوم، نبود ضمانت اجرایی برای مصوبات شورای امنیت است.

مشاهده شد که حتی با وجود اجماع نظر اعضای دائم شورای امنیت در رابطه با ضرورت آتش بس و مراحل صلح بین فلسطین و اسرائیل در قطعنامه ۲۷۳۵ شورای امنیت، از آن زمان تاکنون، هیچ یک از مفاد آن از سوی اسرائیل اجرایی نشده است.

ضعف ساختاری سازمان ملل متحد

اصلاح سازمان ملل متحد موضوع بحث سال‌های زیادی بوده است، اما دستیابی به تغییرات اساسی به دلیل منافع و دیدگاه‌های متفاوت در میان کشورهای عضو، چالش برانگیز شده است.

عوامل متعددی در چالش‌ها و محدودیت‌های پیش روی سازمان ملل در جلوگیری از درگیری‌ها و جنگ‌ها در سراسر جهان نقش دارند. پنج عضو دائمی شورا (P5)^۱ - چین، فرانسه، روسیه، بریتانیا و ایالات متحده - دارای حق وتو هستند. اختلافات سیاسی و تضاد منافع بین کشورهای عضو وضعیت را پیچیده تر می‌کند، زیرا منافع سیاسی، اقتصادی و استراتژیک متفاوت آنها اغلب مانع از اجماع در مورد اقدامات لازم برای جلوگیری یا حل و فصل درگیری‌ها می‌شود. این اختلافات می‌تواند وحدت مورد نیاز برای مداخلات مؤثر را از بین ببرد و تلاش‌های سازمان ملل را تضعیف کند.

از سال ۲۰۲۰، تلاش‌های متعددی برای تقویت پیشگیری از درگیری و تقویت ظرفیت سازمان ملل در این زمینه صورت گرفته است. تفاوت در میزان تعهد به اعضاء در پرداختن به علل ریشه‌ای مشکلات و اصل حاکمیت دولت‌ها، نقش سازمان ملل را در درگیری‌های داخلی محدود می‌کند و رسیدگی به مسائلی را که عمده‌تاً داخلی هستند، دشوار می‌کند. این محدودیت می‌تواند از مداخلات ضروری جلوگیری کند (Bellamy: 2008: 136).

از سوی دیگر، عدم تعادل و توازن قدرت بین کشورها اغلب مانع کارایی سازمان ملل می‌شود. نبود رویه‌ای منصفانه باعث می‌شود کشورهای در حال توسعه در فرآیندهای تصمیم‌گیری سازمان به حاشیه رانده شده و تمایل به همکاری کامل بین کشورها کاهش یابد.

در نهایت، کاهش احترام به هنجارها و قوانین بین‌المللی سازمان ملل را تضعیف می‌کند. دولت‌های پاسخگو هنگامی که نقض قوانین بین‌المللی کنترل نشده باشد، اثر بازدارندگی سازوکارهای قانونی را تضعیف می‌کنند و حفظ نظم جهانی را دشوارتر می‌کند (United Nations, 2024).

در طول ۲۰ سال بحث اصلاحات، سه ائتلاف اصلی جایگاه مهمی را در بحث تغییر و افزایش تعداد کرسی‌های شورای امنیت به عهده گرفته‌اند: اتحادیه آفریقا (AU)^۲، گروه چهار (G4)^۳،

۱. five permanent members.

۲. The African Union (AU)

۳. the Group of Four

اتحاد برای اجماع (Ufc)^۱ و (IGN) روند مذاکرات بین دولتی (M.M.Silva: 2014: 6). اما علیرغم این تلاش‌ها، تاکنون اجماع در مورد اصلاحات شورای امنیت سازمان ملل متحد ناممکن بوده است. دیدگاه‌های متفاوت در مورد حق و تو، تعداد اعضای دائمی جدید و نمایندگی‌های منطقه‌ای همچنان مانع پیشرفت مذاکرات است. پیچیدگی این اصلاحات، همراه با ملاحظات ژئوپلیتیکی، دستیابی به تغییرات اساسی را به یک چالش تبدیل می‌کند.

نتیجه گیری

مطالعه عملکرد سازمان ملل بیان کننده این واقعیت است که علیرغم فعالیت گسترده در جهت گسترش صلح و حقوق بشر، همچنان تعداد زیادی از بحران‌ها نادیده گرفته می‌شوند. منطق موجود در شیوه عملکرد شورای امنیت نشان دهنده این اصل است که طیفی از منافع دولت‌ها و قدرت‌های بزرگ، بر تصمیمات بزرگ اثرگذار است. در واقع، بدون در نظر گرفتن اهداف مطلوب قدرت‌های بزرگ، تصمیمات متمر ثمر نخواهند بود و قدرت‌های بزرگ هر گونه دخالت در امور صلح و امنیت را به عنوان ابزار سیاست خارجی خود ادامه خواهند داد.

بدین علت جهت برقراری صلح و امنیت جهانی به توافق همه کشورها در مورد یک راه حل نیاز است. از منظر نظریه «سیاست قدرت» امنیت از طریق افزایش قدرت دست یافتنی خواهد بود. سازمان‌های بین‌المللی موجودیتی مستقل نیستند و ابزاری برای دستیابی قدرت‌های بزرگ به منافع ملی هستند.

در این مقاله علل عدم موفقیت مجمع عمومی سازمان ملل متحد و شورای امنیت در حفظ و گسترش صلح و امنیت بین‌المللی است را نخست، لزوم تصمیم‌گیری نهایی از سوی شورای امنیت سازمان ملل که همواره متأثر از امتیاز «حق و تو» بوده و در مرحله دوم، ماهیت توصیه‌ای و عدم الزام کشورها به قطعنامه‌های سازمان ملل و سوم، عدم برابری کشورها در ساختار سازمان ملل مورد بررسی قرار گرفته است.

۱. Uniting for Consensus

از سال ۱۹۴۷ تاکنون سازمان ملل بیش از دویست قطعنامه در مورد فلسطین و درگیری اعراب و اسرائیل تصویب نموده اما تاکنون برای رعایت و اجرای آنها اقدامی نکرده است. اسرائیل عملاً تمام آن قطعنامه‌ها را بدون مجازات نادیده گرفته است.

ناکارآمدی سازمان ملل بیشتر به این دلیل است که ساختار آن، اعضاء را بی اثر کرده است. همچنین، بررسی عملکرد شورای امنیت نشان می‌دهد جز در مواردی که منافع طرفین شورا تامین شده است، غالباً قطعنامه‌ها توصیه ای است و الزام اجرا وجود ندارد.

بحران انسانی غزه پس از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ محصول سال‌ها توصیه و تذکر سازمان ملل و شورای امنیت به اسرائیل است. اصل ضرورت اجرای قطعنامه‌ها به دلیل عدم تحمیل هزینه به اسرائیل مسئله‌ای مغفول مانده است. همراستا بودن با منافع ایالات متحده نیز تضمینی بزرگ برای ادامه نقض حقوق ملت فلسطین از سوی اسرائیل است. حال زمان آن رسیده تا با اجماعی جهانی طرحی نو جهت رفع ناکارآمدی گسترده‌ترین سازمان بین‌المللی به اجرا درآید.

منابع

- احمدی، حمید، (۱۳۸۸). «ریشه‌های بحران در خاورمیانه»، تهران، نشر شرکت انتشارات کیهان، چاپ سوم.
- برچیل، اسکات و همکاران، (۲۰۰۵). «نظریه‌های روابط بین‌الملل»، ترجمه: حمیرا مشیرزاده و روح اله طالبی آرانی، ۱۳۹۱، تهران، نشر میزان.
- بزرگمهری، مجید و جان نثار ملکوتی، حمید. (۱۳۹۵). عملکرد شورای حقوق بشر سازمان ملل نسبت به اسرائیل. فصلنامه مطالعات راهبردی، ۱۹(۷۱)، ۱۴۳-۱۷۰.
- بزرگمهری، مجید، و محمدخانی، علیرضا. (۱۳۹۰). موضوع فلسطین و شورای امنیت سازمان ملل متحد کاربرد حق و تو مانع از تحقق صلح بین‌المللی. ژئوپلیتیک، ۷(۴) (پیاپی ۲۴)، ۷۸-۹۹.
- تمرا بی. اور، ۲۰۲۰، منازعه فلسطین و اسرائیل، ترجمه پریسا صیادی، تهران، انتشارات ققنوس، چاپ اول، ۱۳۹۹.

- دولاح, عبدالصمد، شافع, میرشهیز. (۱۳۹۶). کارآیی حق وتو در پیشگیری از نقض حقوق بشر با تاکید بر مناقشه فلسطین. فصلنامه تحقیقات حقوقی (78)20، 107-130.
- علی اکبری، رستم. (۱۳۹۸). بررسی علل ناکارآمدی شورای امنیت در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی. تمدن حقوقی، ۲(۴)، ۹۷-۱۱۷.
- لاوسوم, استفانی، (۲۰۱۵). «نظریه‌های روابط بین‌الملل: رویکردهای متعارض به سیاست جهانی»، ترجمه: عبدالمجید سیفی، ۱۳۹۵، تهران، نشر مخاطب.
- مارک سورل، ژان. (۱۳۷۷). سازمان ملل متحد و حل بحران‌های بین‌الملل. نامه مفید، ۴(۲) (پیاپی ۱۴)، ۱۱۷-۱۴۰.
- هالیدی, فرد، بوزان, بری و همکاران، (۲۰۰۹). «خاورمیانه نو: نظریه و عمل»، ترجمه: عسگر قهرمان پور، ۱۳۹۰، تهران، نشر امیرکبیر.
- António Guterres, Secretary-General of the United Nations, remarks to the Summit of the League of Arab States, 16 May 2024.
- Archer.clive (2001) International Organizations, 3rd ed, London and New York: Routledge.
- Bellamy, A. J. (2008). Conflict prevention and the responsibility to protect. *Global Governance*, 14(2), 135–156.
- Carr. Edward Hallett, (1939), *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939*, London.
- CHARTER OF THE UNITED NATIONS
- Christopher, F.Godknows. N., Uki, I. E., Seaman, O. L., &Harcourt, E. H. (2021). The UN Security Council Permanent Membership: The Troubling Trend of Expansion and Hegemony. *Open Journal of Political Science*, 11, 316-327.
- Claude, I.L. (1964) *Swords into Plowshares*, London: University of London Press, 3rd edn. — (1968) 'International Organization: The Process and the Institutions', in D. Sills (ed.), *International Encyclopedia of the Social Sciences*, New York: Macmillan and Free Press, vol. 8, 33–40.
- Cordier, A.W. and Foote, W. (eds) (1972) *Public Papers of the Secretaries-General of the United Nations*, Vol. 2, Dag Hammarskjold 1953–1956, London and New York: Columbia University Press.

- Elemanya, A. V. (2018). Introduction to Security and Strategic Studies. Port Harcourt:Emmanest Venture.
- Fassbender, Bardo, UN Security Council reform and the Right of veto: A Constitutional Perspective, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 1998.
- Ford, C. M. (2018). Personal Self-Defense and the Standing Rules of Engagement . In W.S. Williams, & C. M. Ford (Eds.), Complex Battlespaces: The Law Armed Conflict and the Dynamics of Modern Warfare (pp. 109-124). Oxford University Press.
- Griffiths, M. (1992) ‘Order and International Security: The Real Realism?’, Review of International Studies 18(2): 217–40.
- Hossain, S. S. (2023). “Efficacy of United Nations collective security system to prevent another World War”. Law and Society Students’ Journal, 1(1).
- Hosseini Akbarnejad (2024) Confirmation of Gross Violation Human Rights and Committing International Crimes Against the People of Gaza Before and after October 7 in the Procedure of Human Rights Institutions.,Spring 2024, Vol.13, NO.1, 139-167.
- Human Rights Committee, general comment No. 34 (2011) on the freedoms of opinion and expression, para. 26.
- Israel, Prevention of Foreign Broadcasting Entity Harm to State Security Law (Temporary Order-Iron Swords), 5774-2024.
- Khan. Zarka, (2023), Role of UN and Conflict Resolution Options in Israel-Palestine conflict, Pakistan House, October 30, 2023.
- Legal Consequences Arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, Advisory Opinion of 19 July 2024, I.C.J. Reports 2024, paras. 142–154.
- McCormick, J.M. and Kihl, Y.W. (1979) ‘Intergovernmental Organizations and Foreign Policy Behavior: Some Empirical Findings’, American Political Science Review 73(2): 494–504.
- Morphet, S. (1991) ‘Resolutions and Vetos in the UN Security Council: Their Relevance and significance’, Review of International Studies 16(4): 341–59.
- Nada Al Nashi, Deputy High Commissioner for Human Rights, speech on the call for action: urgent humanitarian response for Gaza. Call for Action: Urgent Humanitarian Response for Gaza June 11, 2024.

- OHCHR, “The human rights situation in the occupied West Bank including East Jerusalem 7 October–20 November 2023”, 27 December 2023.
- OHCHR, “UN report: Israeli use of heavy bombs in Gaza raises serious concerns under the laws of war”, 19 June 2024.
- Rouanet, L. P. (2024). Conditions for a Future Peace between Israel and Palestine. *Open Journal of Philosophy*, 14, 692-702.
- Sadeghi, M. (2024). The possibility of committing genocide in Gaza by Israel in the light of the Al-Aqsa storm operation (October 7, 2023), *Journal of Legal Studies*, 16(1), 257-288.
- Security Council resolution 2222 (2015).
- Semercioglu, H. (2024). The effectiveness of the united nations in preventing conflicts in the world in the context of the 2023 Palestine-Israel war and a model proposal. *Journal of Society, Economics and Management*, 5 (Palestine), 46-63.
- Silva, M.M. (2014). Spoiler of reformer? The uniting for consensus group and UN Security Council reform [Doctoral dissertation]. The Osaka School of International Public Policy.
- Singhal. Annanya, (2024), The role of un in the Israel and Palestine conflict, *International Journal of Law, Policy and Social Review*, Volume 6, Issue 1, 2024, Page No. 69-72.
- UN News, “10,000 people feared buried under the rubble in Gaza”, 2 May 2024.
- UN News, “All parties to Gaza crisis may have committed war crimes: UN rights chief”, 28 February 2024.
- UN News, “Gaza: Security Council adopts US resolution calling for ‘immediate, full and complete ceasefire’”, 10 June 2024.
- UN News, “Israel continues to block aid into northern Gaza; UN sending team to shattered Al-Shifa Hospital”, 1 April 2024.
- UN News, “World news in brief: rising West Bank violence, dialogue critical in Kosovo, free Afghan activist”, April 2024.
- UNICEF, “Child casualties in the West Bank skyrocket in the past nine months”, 22 July 2024.
- United Nations General Assembly. (2009). Inter-Governmental negotiations on the reform of the United Nations Security Council. A/63/250. Retrieved September 24, 2024 from <https://undocs.org/en/A/63/250>.

- United Nations, “More than 500 Palestinians killed in occupied West Bank: UN rights chief”, 6 June 2024.
- United Nations, General Assembly, Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories, A/79/363, 20 September 2024.
- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Reported impact snapshot: Gaza Strip”, 31 July 2024.
- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Reported impact snapshot: Gaza Strip”, 31 July 2024.
- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Humanitarian situation update No. 198: West Bank”, 31 July 2024.
- United Nations. (2024). Meetings coverage and press releases, 9052nd Meeting. September 14, 2024 from <https://press.un.org/en/2022/sc14919.doc.htm>.
- Waltz, Kenneth.(2000), “Structural Realism after the Cold War.”, International Security, 25(1): 5-41.

Translated References to English

- Ahmadi, Hamid, (2009). "Roots of Crisis in Publication", Tehran, Kayhan Publishing Company, 3rd edition. (In Persian)
- Burchill, Scott et al., (2005). "Theories of International Relations", translated by: Humaira Moshirzadeh and Ruhollah Talebi Arani, 2012, Tehran, Mizan Publishing. (In Persian)
- Bozorgmehri, Majid and Jan-Nesar Malkooti, Hamid. (2016). The Performance of the UN Human Rights Council Towards Israel. Strategic Studies Quarterly, 19(71), 143-170. (In Persian)
- Bozorgmehri, Majid and Mohammadkhani, Alireza. (2011). The Regional Issue and the UN Security Council: The Use of the Veto Right Prevents the Realization of International Peace. Geopolitics, 7(4 (24th Consecutive Edition), 78-99. (In Persian)
- Tamra B. Or, 2020, The Palestine-Israel Conflict, translated by Parisa Sayadi, Tehran, Qognos Publications, first edition, 2010. (In Persian)

- Dolah, Abdul Samad, Shafe, Mir Shabiz. (2017). The Effectiveness of the Veto Right as a Result of Human Rights with an Emphasis on the Palestinian Conflict. *Legal Research Quarterly* 20(78), 107-130. (In Persian)
- Ali Akbari, Rostam. (2019). Examining the Causes of the Inefficiency of the Security Council in Maintaining International Peace and Security. *Legal Civilization*, 2(4), 97-117. (In Persian)
- Lawsom, Stephanie, (2015). “Theories of International Relations: Conflicting Approaches to World Politics”, translated by: Abdul Majid Seifi, 2016, Tehran, Khadab Publications. (In Persian)
- Marc Sorel, Jean. (2018). The United Nations and the Resolution of International Crises. *Useful Letter*, 4(2 (14th issue), 117-140. (In Persian)
- Halliday, Fard, Buzan, Barry et al., (2009). "The New Middle East: Theory and Practice", translated by Asgar Ghahramanpour, 2011, Tehran, Amir Kabir Publishing House. (In Persian)
- António Guterres, Secretary-General of the United Nations, remarks to the Summit of the League of Arab States, 16 May 2024.
- Archer.clive (2001) *International Organizations*, 3rd ed, London and New York: Routledge.
- Bellamy, A. J. (2008). Conflict prevention and the responsibility to protect. *Global Governance*, 14(2), 135–156.
- Carr. Edward Hallett, (1939), *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939*, London.
- CHARTER OF THE UNITED NATIONS
- Christopher, F.Godknows. N., Uki, I. E., Seaman, O. L., &Harcourt, E. H. (2021). The UN Security Council Permanent Membership: The Troubling Trend of Expansion and Hegemony. *Open Journal of Political Science*, 11, 316-327.
- Claude, I.L. (1964) *Swords into Plowshares*, London: University of London Press, 3rd edn. — (1968) ‘International Organization: The Process and the Institutions’, in D. Sills (ed.), *International Encyclopedia of the Social Sciences*, New York: Macmillan and Free Press, vol. 8, 33–40.
- Cordier, A.W. and Foote, W. (eds) (1972) *Public Papers of the Secretaries-General of the United Nations, Vol. 2, Dag Hammarskjold 1953–1956*, London and New York: Columbia University Press.
- Elemanya, A. V. (2018). *Introduction to Security and Strategic Studies*. Port Harcourt:Emmanest Venture.

- Fassbender, Bardo, UN Security Council reform and the Right of veto: A Constitutional Perspective, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 1998.
- Ford, C. M. (2018). Personal Self-Defense and the Standing Rules of Engagement . In W.S. Williams, & C. M. Ford (Eds.), Complex Battlespaces: The Law Armed Conflict and the Dynamics of Modern Warfare (pp. 109-124). Oxford University Press.
- Griffiths, M. (1992) ‘Order and International Security: The Real Realism?’, Review of International Studies 18(2): 217–40.
- Hossain, S. S. (2023). “Efficacy of United Nations collective security system to prevent another World War”. Law and Society Students’ Journal, 1(1).
- Hosseini Akbarnejad (2024) Confirmation of Gross Violation Human Rights and Committing International Crimes Against the People of Gaza Before and after October 7 in the Procedure of Human Rights Institutions.,Spring 2024, Vol.13, NO.1, 139-167.
- Human Rights Committee, general comment No. 34 (2011) on the freedoms of opinion and expression, para. 26.
- Israel, Prevention of Foreign Broadcasting Entity Harm to State Security Law (Temporary Order-Iron Swords), 5774-2024.
- Khan. Zarka, (2023), Role of UN and Conflict Resolution Options in Israel-Palestine conflict, Pakistan House, October 30, 2023.
- Legal Consequences Arising from the Policies and Practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, Advisory Opinion of 19 July 2024, I.C.J. Reports 2024, paras. 142–154.
- McCormick, J.M. and Kihl, Y.W. (1979) ‘Intergovernmental Organizations and Foreign Policy Behavior: Some Empirical Findings’, American Political Science Review 73(2): 494–504.
- Morphet, S. (1991) ‘Resolutions and Vetos in the UN Security Council: Their Relevance and significance’, Review of International Studies 16(4): 341–59.
- Nada Al Nashi, Deputy High Commissioner for Human Rights, speech on the call for action: urgent humanitarian response for Gaza. Call for Action: Urgent Humanitarian Response for Gaza June 11, 2024.
- OHCHR, “The human rights situation in the occupied West Bank including East Jerusalem 7 October–20 November 2023”, 27 December 2023.
- OHCHR, “UN report: Israeli use of heavy bombs in Gaza raises serious concerns under the laws of war”, 19 June 2024.

- Rouanet, L. P. (2024). Conditions for a Future Peace between Israel and Palestine. *Open Journal of Philosophy*, 14, 692-702.
- Sadeghi, M. (2024). The possibility of committing genocide in Gaza by Israel in the light of the Al-Aqsa storm operation (October 7, 2023), *Journal of Legal Studies*, 16(1), 257-288.
- Security Council resolution 2222 (2015).
- Semercioglu, H. (2024). The effectiveness of the united nations in preventing conflicts in the world in the context of the 2023 Palestine-Israel war and a model proposal. *Journal of Society, Economics and Management*, 5 (Palestine), 46-63.
- Silva, M.M. (2014). Spoiler of reformer? The uniting for consensus group and UN Security Council reform [Doctoral dissertation]. The Osaka School of International Public Policy.
- Singhal. Annanya, (2024), The role of un in the Israel and Palestine conflict, *International Journal of Law, Policy and Social Review*, Volume 6, Issue 1, 2024, Page No. 69-72.
- UN News, “10,000 people feared buried under the rubble in Gaza”, 2 May 2024.
- UN News, “All parties to Gaza crisis may have committed war crimes: UN rights chief”, 28 February 2024.
- UN News, “Gaza: Security Council adopts US resolution calling for ‘immediate, full and complete ceasefire’”, 10 June 2024.
- UN News, “Israel continues to block aid into northern Gaza; UN sending team to shattered Al-Shifa Hospital”, 1 April 2024.
- UN News, “World news in brief: rising West Bank violence, dialogue critical in Kosovo, free Afghan activist”, April 2024.
- UNICEF, “Child casualties in the West Bank skyrocket in the past nine months”, 22 July 2024.
- United Nations General Assembly. (2009). Inter-Governmental negotiations on the reform of the United Nations Security Council. A/63/250. Retrieved September 24, 2024 from <https://undocs.org/en/A/63/250>.
- United Nations, “More than 500 Palestinians killed in occupied West Bank: UN rights chief”, 6 June 2024.
- United Nations, General Assembly, Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian

People and Other Arabs of the Occupied Territories, A/79/363, 20 September 2024.

- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Reported impact snapshot: Gaza Strip”, 31 July 2024.
- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Reported impact snapshot: Gaza Strip”, 31 July 2024.
- United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, “Humanitarian situation update No. 198: West Bank”, 31 July 2024.
- United Nations. (2024). Meetings coverage and press releases, 9052nd Meeting. September 14, 2024 from <https://press.un.org/en/2022/sc14919.doc.htm>.
- Waltz, Kenneth.(2000), “Structural Realism after the Cold War.”, International Security, 25(1): 5-41.

Review of the UN's performance in the Palestine crisis with emphasis on the incident of October 7, 2023

Mohsen Soleimani
Farzad Navidinia

Abstract

The United Nations was established as an international specialized organization to promote global peace and security. According to the statute of this organization, achieving global peace will be achieved through means such as: resolving regional and global border disputes, improving relations between states, expanding respect for human rights, and eliminating discrimination and oppression. Practical results show that so far these goals have not been achieved satisfactorily at the international level. The main question of the research is; Why has the United Nations not been successful in establishing peace between Palestine and Israel after October 7, 2023? The research method in this article is through the method of document and library study, and after studying the statute and actual performance of the United Nations, the information has been analyzed through the inductive method. The results show that the policy-making method and shortcomings in the Charter of the United Nations and the Security Council have caused the proposed plans for promoting international peace to be of a recommendatory nature, and the lack of an executive guarantee is an obstacle to the full realization of the main goal of this organization. Also, the special privilege of the "veto" is an effective tool at the disposal of the permanent members of the Security Council and the unequal executive power of other members has caused the UN Security Council to limit itself to recommendations calling for peace and tranquility to the parties involved in the Israeli-Palestinian war, and the process of establishing peace in Gaza after October 7, 2023 will not be successful.

Keywords: Gaza Strip, Israel, United Nations, October 7, 2023